

ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ಕೊಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ದರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಬಂಡ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ ದೇವಾಲಯ

ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವೆ ನಿರಂತರ ಕದನಗಳನ್ನು ಕಂಡಿತು; ಹೈದರ್ ಅಲಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಆತನ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ ಸರ್ದಾರ್ ಖಾನ್ ಇಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದರೆ, ಮರಾಠರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಒಂದನೇ ಮಾಧವರಾವ್, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಗಾರ ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಇಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿದ್ದ.

1761ರಲ್ಲಿ ಹೈದರ್ ಅಲಿ ಒಡೆಯರ್‌ರವರಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ಸುರಗಿರಿದುರ್ಗದ ಕೋಟೆ ಆತನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆತನ ಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿ ಸರ್ದಾರ್ ಖಾನ್ ಸುರಗಿರಿ ಸೀಮೆ ಮತ್ತು ದುರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅತ್ತ ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ 1761ರಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಪಾಣಿಪತ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತಿತ್ತು. ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪೇಶ್ವೆ ಒಂದನೆಯ ಮಾಧವರಾವ್ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ, ಆತ 1762ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, ಇಡೀ ಮೈಸೂರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ಹಾಗೂ ನಿಜಾಮರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಅನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬಯಸಿದ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮರಾಠರು ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದರು. ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಸೇನೆ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಕರ್ನೂಲ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾ ನಿಜಗಲ್ಲು ಕೋಟೆಯ ಬಳಿಯ ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗದವರೆಗೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಸುರಗಿರಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಸುಲಭವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪುರಾತನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯ-ವಿಜಯ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು

ಸರ್ದಾರ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತವನ ಸೇನೆ ಬಲವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಯುದ್ಧ ನಡೆದರೂ ದುರ್ಗ ಪೇಶ್ವೆಗಳ ವಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. 1770ರಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಧವರಾವ್, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಗಾರ ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದ. ಇಡೀ ದುರ್ಗದ ಪರಿಸರವನ್ನು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಜಾಗವನ್ನು, ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ಮದಕರಿನಾಯಕ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ, ಸರ್ದಾರ್ ಖಾನ್‌ನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಮಾಧವರಾವ್‌ನ ವಶಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ.

ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧವರಾವ್ ಕ್ಷಯ ರೋಗ ಬಡಿದು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ, ಮರಾಠಾ ಸೇನೆ ದೃಶ್ಯಿಗಿಟ್ಟಿತು. ಇದೀಗ ಹೈದರ್ ಅಲಿ ಮತ್ತೆ ಸುರಗಿರಿ ದುರ್ಗವನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಪಡೆದುದಲ್ಲದೆ, ಮರಾಠರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ, 1779ರಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಹೈದರ್ ಅಲಿಯ ಮಗ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಪತನದ ನಂತರ ಸುರಗಿರಿ ದುರ್ಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರದೇಶ ಬ್ರಿಟಿಷರ